

„Rivista di Diritto Agrario”

Michele Tamponi, *I diritti della terra (Prawa dotyczące ziemi)*, RDA 2011, z. 4, s. 481-495.

Korzystanie z ziemi podlega zróżnicowanej regulacji prawnej – prawu ochrony środowiska, prawu energetycznemu, prawu miejskiemu, a także na różnych szcze-

blach – unijnej, krajowej, regionalnej. Autor wskazuje nowe sposoby wykorzystania ziemi, w tym wykorzystanie o charakterze „produktywnym”, lecz innym od rolniczego. Wśród nich istotne miejsce zajmują te związane z energetyką.

W podsumowaniu Autor stwierdza, że w prawie krajowym włoski ustawodawca niejako faworyzuje wykorzystanie gruntów na cele produkcyjne – nierolnicze, których związek z rolnictwem wyraża się wyłącznie w sferze normatywnej na skutek decyzji politycznych podjętych w procesie stanowienia prawa. Wiąże się to z fenomenem ekologizacji wielu dziedzin prawa, podążającej w kierunku zrównoważonego rozwoju. W efekcie tak samo traktuje się grunty rolne i grunty wykorzystywane na cele nierolnicze.

Eleonora Sirsi, *L'educazione del consumatore di alimenti (Edukacja konsumenta żywności)*, RDA 2011, z. 4, s. 496-524.

Przedmiotem rozważań Autorki jest edukacja konsumenta żywności na tle Kodeksu konsumenta prawa unijnego. Konsumentowi przysługują rozmaite prawa, wśród których wskazać można prawo do edukacji, będące niejednokrotnie przedmiotem debaty publicznej. Prawo to odnieść można do sektora żywnościowego – do produktów żywnościowych. Należy mieć na uwadze *food safety education campaign*, związane z edukacją konsumenta i wiele innych tego rodzaju inicjatyw.

Autorka twierdzi, że edukacja konsumenta produktów spożywczych ma na celu jego wyposażenie (przygotowanie) do korzystania z prawa zakupu produktu dla zaspokojenia potrzeb fizycznych i psychicznych, a przede wszystkim do dokonywania świadomego wyboru. Owo przygotowanie konsumenta – polega na stosowaniu rozmaitych zabiegów (instrumentów) w sferze *social network* oraz programów wprowadzanych w szkołach od najmłodszych klas. Zabiegi te są zaś konsekwencją rozwiązań prawnych stanowiących o sposobie informowania konsumenta o produktach spożywczych, które jednocześnie wymagają odpowiedniej wiedzy i świadomości konsumentów.

Stefano Masini, *Diritto all'informazione ed evoluzione in senso „personalista” del consumatore (Prawo do informacji i ewolucja w sensie personalistycznym konsumenta)*, RDA 2011, z. 4, s. 576-588.

Autor podejmuje aktualną i modną problematykę prawa konsumenta do informacji w świetle nowej regulacji prawnej, w szczególności rozporządzenia nr 1169/2011. Przywołane przez Autora twierdzenie (w dosłownym tłumaczeniu), że „dzisiaj wybór żywności to kwestia przekonań”, doskonale oddaje treść artykułu.

W prawie żywnościowym zaobserwować można tendencję ustawodawcy do nadawania znaczenia pozycji (roli) człowieka w rozwiązaniach dotyczących informacji oraz rosnącej wagi godności ludzkiej. Człowiek staje się obiektem zainteresowania ustawodawcy w prawie żywnościowym. Jednak konsument musi liczyć się z tym, że regulacja prawna nakazuje mu ostrożność i nienarażanie zdrowia.

Alberto Germanò, *Le indicazioni in etichetta (e la loro natura) e i segni degli alimenti* [Oznaczenia na etykiecie (i ich natura) oraz znaki żywnościowe], RDA 2012, z. 2, s. 208-280.

Artykuł stanowi obszerne opracowanie problematyki oznaczeń produktów żywnościowych, zwłaszcza ich prawnej charakterystyki. Autor, sięgając do nowej regulacji prawnej (rozporządzenia nr 1169/2011) oraz ciekawych przykładów z praktyki stosowania prawa żywnościowego, w interesujący sposób rozszyfrowuje znaczenie formuł używanych w różnych krajach członkowskich UE na etykietach produktów, takich jak na przykład *made in Italy*. Rozważania dotyczą także prawnych wymogów informowania o jakości produktów, a zwłaszcza poruszają kontrowersyjną kwestię ich pochodzenia.

Oznaczenia produktów żywnościowych o charakterze nieobowiązkowym (tzw. dobrowolnym) prezentują historię produktów. Szczególnie ważna jest ich prawna ochrona. Włoski ustawodawca reguluje tę materię w kodeksie karnym, w którym fałszywe oznaczenie miejsca pochodzenia produktu jako „Italia” jest zagrożone sankcją karną (art. 515), a ponadto w kodeksie cywilnym – w przepisach o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (art. 2598). Zawartość etykiety produktów jest adresowana do konsumenta i przesądza o tym, czy konsument może (lub nie) być wprowadzony w błąd.

Aldo Pierluigi Benedetto, *Alcune considerazioni in tema di principio di precauzione e responsabilità civile* (Kilka uwag na temat zasady ostrożności i odpowiedzialności cywilnej), RDA 2012, z. 2, s. 117-127.

Artykuł, a właściwie komentarz Autora publikacji do orzeczenia Regionalnego Trybunału Administracyjnego w Regionie Lazio z 20 stycznia 2012 r., nr 664/2012, zamieszczony został w części „Sentenze e massime annotate”. Komentowane orzeczenie ma znaczenie historyczne (precedensowe) dla włoskiej praktyki sądowej. Po raz pierwszy bowiem włoski sąd orzekł o naruszeniu i odpowiedzialności za naruszenie zasady ostrożności i zasądził odszkodowanie od władzy publicznej (solidarnie od resortów – ochrony środowiska, ochrony terytorium i morza oraz Ministra Zdrowia) na rzecz każdej osoby fizycznej – użytkownika wody pitnej w dniu 28 października 2010 r. na określonym w wyroku obszarze.

W rozpoznawanej przez Trybunał sprawie chodziło o dopuszczalną zawartość arsenu w wodzie pitnej przeznaczonej do spożycia przez konsumentów. Problem jego występowania wiąże się często z wulkanicznym podłożem występującym w niektórych regionach Włoch. Zawartość arsenu o nieorganicznym pochodzeniu w ilościach przekraczających pewien poziom może powodować szkodliwe skutki dla zdrowia.

KATARZYNA LEŚKIEWICZ